

EZOTERICKÁ KOZMOLÓGIA

RUDOLF STEINER

GA 94

VII. Okultizmus a evanjelium svätého Jána

31. mája 1906, Paríž

Úloha kresťanstva v ľudských dejinách je jedinečná. Príchod kresťanstva predstavuje v istom zmysle ústredný moment, bod obratu medzi involúciou a evolúciou. Preto vyžaruje také žiarivé svetlo – svetlo, ktoré nikde nie je také plné života ako v Evanjeliu sv. Jána. Po pravde, len v tomto evanjeliu sa prejavuje plná sila svetla.

Nedá sa povedať, že moderná teológia má túto koncepciu evanjelia. Z historického hľadiska sa považuje za menejcenné ako tri synoptické evanjeliá, keďže je v istom zmysle apokryfné. Samotná skutočnosť, že niektorí tvrdia, že k jej autorstvu došlo v druhom storočí po Kristovi, spôsobila, že niektorí teológovia zo školy biblickej kritiky ju považujú za dielo mystickej poézie a alexandrijskej filozofie.

Okultizmus má celkom inú koncepciu evanjelia svätého Jána.

Počas stredoveku viaceré bratstvá videli v tomto evanjeliu základný zdroj kresťanskej pravdy. Takýmito bratstvami boli bratia svätého Jána, albigenci, katari, templári a rosenkruciáni. Všetci sa venovali praktickému okultizmu a hľadeli na toto evanjelium ako na svoju Bibliu. V istom zmysle možno povedať, že legenda o grále, Parsifalovi a Lohengrinovi pochádza z týchto bratstiev a že to bolo ľudové vyjadrenie tajných doktrín.

Všetci členovia týchto rôznych materských rádov boli považovaní za vlastníkov tohto tajomstva. Boli predchodcami kresťanstva, ktoré sa v neskorších dobách malo rozšíriť po celom svete. V evanjeliu svätého Jána našli tajomstvo, pretože jeho slová obsahovali večnú pravdu – pravdu platnú pre všetky časy. Takáto pravda regeneruje duše všetkých, ktorí si ju uvedomia v hĺbke svojej bytosti. Evanjelium nebolo nikdy považované ani čítané len ako klenot literatúry. Používal

sa ako nástroj na rozvoj mystického života duše. Na začiatok vynechajme jeho čisto historickú hodnotu.

Prvých štrnásť veršov tohto evanjelia bolo predmetom každodennej meditácie medzi rosenkruciánmi. Tieto verše mali magickú moc – fakt dobre známy okultistom. Opakovaním týchto veršov v tú istú hodinu, deň čo deň bez prestávok, začali rosenkruciáni vidieť vo videniach snov všetky udalosti zaznamenané v evanjeliu a prežívali ich vo vnútornej skúsenosti.

Tak v duchovnom videní Rosikruciáni videli život Krista – teda skutočne samotného Krista, ktorý sa narodil v hĺbke duše. Verili, samozrejme, v skutočnú a historickú existenciu Krista, pretože poznať vnútorného Krista znamená rozpoznať aj vonkajšieho Krista.

Dnešný materialista by sa mohol opýtať, či skutočnosť, že rosenkruciáni mali tieto vízie, je nejakým dôkazom skutočnej existencie Krista. Na to okultista odpovie: „Keby nebolo oka, ktoré by vnímalo slnko, nebolo by slnko; ale keby na nebi nebolo slnko, nebolo by ani oka, ktoré by to vnímalo. Lebo je to slnko, ktoré v priebehu vekov sformovalo a vybudovalo oko, aby mohlo hľadiť na svetlo.“ V tomto zmysle Rosikruciáni povedali: „Evanjelium sv. Jána prebúdza tvoje vnútorné zmysly, ale keby nebolo živého Krista, nemohol by žiť v tebe.“

Poslanie uskutočnené Kristom Ježišom nemožno pochopiť v celej jeho hĺbke, pokiaľ si neuvedomíme rozdiel medzi starovekými a kresťanskými tajomstvami.

Staroveké mystériá sa konali v chrámových svätyniach. Zasvätení boli tí prebudení. Naučili sa pracovať na éterickom tele a boli „dvoj zrodení“, pretože mohli vnímať pravdu v dvojakom zmysle: priamo, cez sen a astrálne videnie, nepriamo, cez zmyslové vnímanie a logiku. Iniciácia, ktorou prešli, sa uskutočnila v troch etapách: život, smrť a vzkriesenie. Učeník strávil tri dni v sarkofágu v hrobke chrámu. Jeho Duch bol uvoľnený z jeho tela; ale na tretí deň, na výzvu hierofanta, Duch opäť zostúpil do tela z kozmických priestorov univerzálneho života. Ten muž bol premenený, novonarodená bytosť. Najväčší grécki spisovatelia hovorili o týchto záhadách s veľkou bážňou a inšpiráciou. Platón zachádza tak ďaleko, že hovorí, že len zasvätenec je hodný mena človeka. Toto staroveké zasvätenie má svoj vrcholný bod „v Kristovi“. Kristus predstavuje vykryštalizované začatie života zmyslu. Všetko, čo bolo nadzmyslovo

videné v Starovekých mystériách, sa v Kristovi stáva *historickým faktom na fyzickej úrovni*. Smrť, ktorú podstúpili starí zasvätení, bola len čiastočnou smrťou v éterickom svete. Kristova smrť bola úplnou a úplnou smrťou vo fyzickom svete.

Vzkriesenie Lazara možno považovať za moment prechodu od starovekého zasvätenia ku kresťanskému zasväteniu. Vo štvrtom evanjeliu nie je zmienka o samotnom Jánovi až do príbehu o smrti Lazara. „Učeník, ktorého Ježiš miloval“ je ten, ktorý prešiel etapami smrti a zmŕtvychvstania pri iniciácii a ktorý bol povolaný k novému životu hlasom samotného Krista. Ján je Lazár, ktorý vyšiel z hrobu po svojom zasvätení; prežil smrť, ktorú podstúpil Kristus. Taká je mystická cesta ukrytá v hĺbinách kresťanstva.

Manželstvo v Káne vyjadruje jedno z najhlbších tajomstiev duchovných dejín ľudstva. Súvisí to s výrokom Hermesa: "Vyššie je ako dole." V manželstve v Káne sa voda mení na víno. Symbolický význam tohto zázraku spočíva v tom, že obetovanie vody malo na istý čas nahradiť obetovanie vína.

V dejinách človeka boli veky, keď víno nebolo známe. V časoch Véd to bolo prakticky neznáme. V časoch, keď sa nepil alkohol, bola myšlienka predchádzajúcich existencií a mnohých životov všeobecne zastávaná; nikto nepochyboval o jej pravdivosti. Len čo však človek začal piť víno, poznanie reinkarnácie sa rýchlo vytratilo a nakoniec úplne zmizlo z vedomia človeka. Existoval iba medzi zasvätencami, ktorí neužívali alkohol. Alkohol má mimoriadne silný účinok na ľudský organizmus, najmä na éterické telo, ktoré je sídlom pamäti. Alkohol zatemňuje intímne hĺbky pamäti. „Vino vyvoláva zábudlivosť“ – tak sa hovorí. Zábudlivosť nie je len povrchná alebo chvíľková, ale hlboká a trvalá a dochádza k utlmeniu sily pamäti v éterickom tele. To je dôvod, prečo ľudia postupne strácali svoje inštinktívne vedomosti o reinkarnácii, keď začali piť víno.

Viera v reinkarnáciu a zákon *karmy* mali veľký vplyv nielen na jednotlivca, ale aj na jeho sociálne cítenie. Pomáhalo mu to znášať nerovnosti ľudského života. Keď nešťastný egyptský robotník pracoval v pyramídach alebo v najnižšej hinduistickej kaste stavajúcej gigantické indické chrámy v srdci hôr, povedal si, že iná existencia mu vynahradí trpezlivo vykonávanú prácu, že ak by bol jeho pán dobrý už podstúpil podobné testy alebo že ich bude musieť podstúpiť v budúcnosti, ak by bol nespravodlivý a krutý.

Ako sa blížila éra kresťanstva, človeku bolo súdené vstúpiť do epochy koncentrácie na pozemské úsilie; mal pracovať na zlepšení pozemskej existencie, rozvoji intelektu, logického a vedeckého chápania prírody. Vedomosti o reinkarnácii sa preto mali stratiť na dvetisíc rokov a prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa bolo víno.

Také je hlboké pozadie kultu Bakcha, Boha vína a opojenia. (Bacchus je populárny výraz boha Dionýza starovekých mystérií, ktorému treba pripisovať celkom iný význam.) Aj taký je symbolický význam svadby v Káne. Voda slúžila účelu starodávnej obety; víno malo slúžiť účelu nového. Kristove slová: „Šťastní, ktorí nevideli, a predsa uverili“, sa vzťahujú na novú epochu, keď človek – úplne oddaný svojim pozemským úlohám – mal žiť bez spomienok na svoje inkarnácie a bez bezprostredného videnia božského sveta.

Kristus nám zanechal svedectvo v scéne na hore Tábor, v premenení pred Petrom, Jakubom a Jánom. Učeníci Ho vidia medzi Eliášom a Mojžišom. Eliáš predstavuje Cestu pravdy; Mojžiš, samotná Pravda; Kristus, život, ktorý ich stelesňuje. Preto môže Kristus o sebe povedať: „*Ja som Cesta, Pravda a Život*“.

Všetok život sa tak koncentruje, osvetľuje, prehĺbuje a premieňa v Kristovi. Stelesňuje minulosť ľudskej duše späť k jej prvotnému zdroju a predznamenáva jej budúcnosť až po zjednotenie s Bohom. Kresťanstvo nie je len silou minulosti, ale aj budúcnosti. Spoločne s rosenkruciánmi aj okultista našej doby učí o Kristovi vo vnútri každého jednotlivca a o Kristovi v budúcnosti v celom ľudstve.